

Michel Michelsen:

Stjørnufrøðingur sum gjørdist lærari við realskúlan

Tað eru nokk so nógvir sjáldsamir danir, sum hava verið í Føroyum. Ein av hesum, sum vit fáa vita um í dag, er Michel Michelsen, sum var lærari við realskúlan fyri 100 árum síðani. Minni um hann er í gamla kirkjugarði í Havn

Óli Jacobsen
olij@sosialurin.fo

Louis Bergh var kendur stjóri á Realskúlanum í Havn. Men har var skilið ikki tað besta. Hann var avloystur av Jørgen Peter Lauritsen. Hann var ein stórir og myndigur maður, og tað var skjótt, at hann fekk skil á skúlan. Men

henda greinin snýr seg um hansara næstmann, og um hann skrivur William Heinesen:

Skolens andenlærer var, skønt han var jyde, af en helt anden slags (enn Lauritsen.) Han hed Michelsen og var magister i matematik. Magister Michelsen var en lav og tæt mand af et faunagtigt forsorent udseende, ikke ulig den danske forfatter Sophus Schandorph. Han bar foruden rigeligt skæg stærkt forstørrende briller, og når

han tog dem af for at pudse dem, fik hans ansigt et blindet og forrykt udtryk. Michelsen var fuld af frodig ofte temmelig barsk humor, og det var ofte overlæreren, der var genstand for hans nådeløse satire. De to havde kendt hinanden i yngre år, og Michelsen kunde ikke dy sig for at fortælle uærbødige anekdoter om Lauritsens påståede vilde liv i ungdommens dage. Kæmpen skulle engang i svirende tilstand have pantsat sin bedstemoders ligkiste! Men denne historie var der nu ingen af os, der rigtig troede på. I det hele tager var der ikke mange, som tog den respektløse magister helt alvorligt.

Uden for skoletiden kunde man se ham spille kegler bag sit hus, hvor han havde indrettet en keglebane. Ved sådanne lejligheder gik det ofte ret livligt til, for Michelsen var en selskabelig mand og en opmærksom vært. Hans yndlingsmelodi var Bellmans: "Hvila ved denna källa."

Magister Michelsen fik en rystende skæbne, man aldrig glemmer. En skønne dag bragte Færø Amtstidende under overskriften "En lykkelig Mand" den opsigtsvækkende nyhed, at magisteren havde vundet en formue i lotteriet. Men nogen tid efter blev Michelsen syg og døde. Han fik en gribende og storstilet begravelse. Hele byen, og naturligvis først og fremmest skolen, var med i følget, og overlæreren græd i sin hat. Magisterens kønne unge kone og yndige to småpiger rejste tilbage til Danmark, økonomisk særdeles betryggede, men sørgelædte og dybt nedbøjede.

Menniskju eru matamatikarar ella idiotar
Edvard Mitens skrivur um Michelsen:

Annarlærari Michelsen hevði sukursjúku. Hann gjørdist brályntur, og klagði var um, at hann revsaði børnini ov hart. Hann kærði um ymiskt í skúlanum, serliga tey ringu heilsuviðurskiftini. Náttúsin vóru út av lagi vánalig. Klagur komu eisini frá foreldrum, lærarum, heilsunevndini og læknum.

Hann var lærari í rokning,

matematik og natúrlæru og var teimum ein góður lærari, sum høvdu gávur til hesar lærugreinir. Hini var hann meira harðligur við. "Mennesker deles i matematikere og idioter," segði hann

Hann doyði í januar 1911.

Føroyskt og danskt

Michelsen var eisini við í almenna kjakinum í Føroyum, og sum skúlamaður var tað sjálvsagt spurningurin um danskt og føroyskt.

Í Berlingske Tidende í 1908 var ein herferð móti føroyska málinum, soleiðis sum Tingakrossur fatar tað. Her er Michelsen blandaður uppí, og í Dimmalætting avsnar hann so staðiliga, at hann hevur nakað sum helst við hetta at gera.

Hann er so eisini komin til ilnar við Kristin í Geil og skrivur m.a. í Dimmalætting:

"For at tale saa tydeligt, at hr. Isaksen ikke kan finde nogen Ondskabsfuld Forklaring paa mine Ord, skal jeg fortælle, at det aldeles ikke kunde falde mig ind at skrive om færøse Forhold paa en saadan maade, som der sket i den til Berlingske Tidende indsendte Artikel. Vel ved jeg, at enkelte Personer søger at rakke ned paa alt dansk, men den fremgangsmaade finder jeg nærmest latterlig.

Kun vil jeg sige, at jeg selv mange gange baade offentligt og privat har hævdet den Mening, at færøske Børn skal undervises paa deres Modersmaal indtil de er 10-11 Aar. Herfra maa dog uden Tvivl Thors-havn undtages, thi Børnene her kommer godt ud af det danske, og Lagtinget har jo ogsaa enstemmigt vedtaget, at Skolen skal afholde danske Eksaminer, ligesom det ogsaa i Fjor vedtog oprettelse af en Realklasse, saa-

fremt Statskassen vilde betale hele beløbet til den nye Lærer. Denne har jo været den uden Tvivl ufri-villige aarsag til hele Hurlumhejen. Heldigvis er vist næppe et levende Væsen paa Skolen, der mærker det mindste til nogen "Undertrykkelse."

Magister Michelsen død
Dimmalætting hevði 1. februar 1911 hesi minning-arorð:

"Efter et ganske kort Sygeleje – kun tre dage – afgik Magister Michelsen Tirsdag Nat ved Døden foranlediget ved en Maveblødning, en Sygdom han ogsaa for et Aar siden led af.

Magister Michelsen blev kun 44 Aar gammel. Som ganske ung tog han Skolelærereksamen fra Ranum Seminarium, og den begavde unge Mand, hvis matematiske Evner var stærkt udviklede, besluttede at studere videre, og han opnaaede efter et syvaarigt studium Magistergraden i Matematik med Astronomi og Kemi som Bifag. Efter sin Eksamen blev han ansat som Beregner ved Københavns Observatorium, hvorfra han kom til Hals som bestyrer for den derværende Realskole, hvor han virkede i henved 12 Aar.

Lige efter Nytaar i 1905 overtog han Embedet som Regne- og Matematiklærer ved Realskolen og Lærerskolen her i Byen. I sommer var det 25 Aar siden, han tog sin Lærereksamen.

I den senerte Tid arbejdede Hr. Michelsen paa at tage Doktorgraden, der skulde omhandle indisk Regnekunst, og han glædede sig meget over en Lotterigevinst, han fornylig fik, da den satte ham i stand til at foretage en nødvendig Rejse for at studere nogle

Tað er eingin mynd av Michelsen. Men Jørgen Peter Lauritsen var fyrstílærari. Teir báðir kendus úr Danmark

matematiske Kildeskrifter. Døden kom inden han naaende saa vidt.

Hr. Michelsen var en god Kollega i dette Ords fulde Betydning. Han optraadte altid aabent og ærligt og var ikke bange for at sige sin Mening rent ud. Alt det Snobberi som en By som Thors-havn er saa rig paa, var ham stærkt imod. Han var jævn og ligefrem i sit væsen, og han vil efterlade sig mange Venner her paa Øerne.

Ein serligur maður

Michelsen hevur verið nakað heilt fyri seg sjálvan. Í fjór var ætt hjá Michelsen í Føroyum og vitjaði grøvina hjá honum. Tíverri eydnaist ikki at hitta tey. Um okkurt gistingarhús kennist við hesi fólk vilja vit fegin frætta.

Komandi partur

Komandi hósdag verður frásøgnin um Jógvan Jensen, handilsman í Havn

Gamli realskúlin, har Michelsen virkaði

Hugnaløta í Realskúlagarðinum. Bergh stendur í durunum. Myndirnar eru frá Fornminnissavninum

Realskúlagarðurin. Træið í miðjuni var skemtandi kallað kunnskapartræið